

AKOS

AGENCIJA ZA KOMUNIKACIJSKA
OMREŽJA IN STORITVE
REPUBLIKE SLOVENIJE

Številka: 06121-31/2017/6

Datum: 2. 10. 2017

Agencija za komunikacijska omrežja in storitve Republike Slovenije, Stegne 7, 1000 Ljubljana, na podlagi 39. člena Zakona o avdiovizualnih medijskih storitvah (Uradni list RS, št. 87/2011 in 84/2015; v nadaljevanju: ZAvMS) v postopku inšpekcijskega nadzora nad izpolnjevanjem zakonskih zahtev iz 14. člena ZAvMS v zvezi z zaščito otrok in mladoletnikov v televizijskih programih, izdajatelju televizijskega programa TELEVIZIJA SLOVENIJA 2 /SLO 2/, javnemu zavodu RTV SLOVENIJA, Kolodvorska ulica 2, 1000 Ljubljana, ki ga zastopa direktor Igor Kadunc, po uradni dolžnosti izdaja naslednjo

ODLOČBO

1. Javnemu zavodu RTV SLOVENIJA, Kolodvorska 2, 1000 Ljubljana, se odreja, da v roku 15 dni od vročitve te odločbe zagotovi, da bo programska vsebina z naslovom »Bela sužnja«, kadar se v njej pojavijo prizori, ki niso primerni za otroke in mladoletnike do 12. leta, v njegovih televizijskih programih predvajana po 20. uri in najkasneje do 5. ure, da bo pred začetkom njenega predvajanja objavljeno ustrezno akustično in vizualno opozorilo o neprimernosti programske vsebine za otroke in mladoletnike do 12. leta starosti, med njenim predvajanjem pa bo ta programska vsebina ves čas označena z ustreznim vizualnim simbolom o neprimernosti za otroke in mladoletnike do 12. leta starosti.
2. Javni zavod RTV SLOVENIJA, Kolodvorska 2, 1000 Ljubljana, mora najkasneje do izteka roka iz prve točke te odločbe agenciji poslati opis sprejetih ukrepov v zvezi z izpolnitvijo obveznosti iz prve točke te odločbe.
3. Posebni stroški postopka niso nastali.

Obrazložitev:

Agencija za komunikacijska omrežja in storitve Republike Slovenije (v nadaljevanju: agencija), ki je na podlagi prvega odstavka 39. člena ZAvMS pristojna za izvajanje inšpekcijskega nadzora nad izvrševanjem določb ZAvMS, je zoper javni zavod RTV SLOVENIJA, Kolodvorska 2, 1000 Ljubljana, (v nadaljevanju: izdajatelj), po prejeti prijavi zaradi domnevnega nespoštovanja določb 14. člena ZAvMS začela postopek inšpekcijskega nadzora, v katerem je preverjala, ali je programska vsebina z naslovom Bela sužnja v televizijskem programu TELEVIZIJA SLOVENIJA 2 /SLO 2/ predvajana v skladu z določbami 14. člena ZAvMS.

Drugi odstavek 14. člena ZAvMS določa, da je programske vsebine, ki utegnejo škodovati telesnemu, duševnemu ali moralnemu razvoju otrok in mladoletnikov, v televizijskih programih dopustno

predvajati le pod pogojem, da so omejene s primerno izbranim časom predvajanja oz. s tehnično zaščito, tako da otroci in mladoletniki v normalnih razmerah do takšnih vsebin nimajo dostopa.

Četrti odstavek 14. člena ZAvMS določa, da se smejo programske vsebine iz drugega odstavka tega člena, ki niso primerne za otroke in mladoletnike do 12. leta, začeti predvajati po 20. uri, vsebine, ki niso primerne za otroke in mladoletnike do 15. leta, pa po 22. uri. Programske vsebine, ki niso primerne za otroke in mladoletnike do 18. leta, se lahko predvajajo po 24. uri. Programske vsebine iz tega odstavka se lahko predvajajo najkasneje do 5. ure.

Sedmi odstavek 14. člena ZAvMS določa, da mora biti pred začetkom predvajanja programskih vsebin iz drugega odstavka tega člena objavljeno ustrezno akustično in vizualno opozorilo, med njihovim predvajanjem pa morajo biti ves čas označene z ustreznim vizualnim simbolom.

Osmi odstavek 14. člena ZAvMS določa, da akustično in vizualno opozorilo ter vizualni simbol iz prejšnjega odstavka označujejo neprimernost programskih vsebin za določene starostne skupine otrok in mladoletnikov, in sicer do 12 let, do 15 let in do 18 let, ter priporočilo ogleda z vodstvom staršev.

Kot je določeno v devetem odstavku 14. člena ZAvMS, so programske vsebine iz tega člena, stopnja njihove zaščite ter smernice za njihovo predvajanje podrobneje določene v Splošnem aktu o zaščiti otrok in mladoletnikov v televizijskih programih in avdiovizualnih medijskih storitvah (Uradni list RS, št. 84/13; v nadaljevanju: splošni akt).

(1)

Agencija je na podlagi lastnih posnetkov preverila izpolnjevanje zgoraj navedenih zakonskih določb, in sicer v času, ko se je v televizijskem programu TELEVIZIJA SLOVENIJA 2 /SLO 2/ predvajala programska vsebina z naslovom Bela sužnja, pri kateri gre za žanr nadaljevanke. Agencija je pregledala posamezne dele nadaljevanke, ki so se predvajali dne 3. 7. 2017 od 18:11:49 do 19:01:30 (1. del nadaljevanke), 5. 7. 2017 od 18:28:26 do 19:19:56 (3. del), 7. 7. 2017 od 18:14:27 do 19:03:08 (5. del), 10. 7. 2017 od 18:01:13 do 18:52:17 (6. del), 11. 7. 2017 od 18:00:28 do 18:51:06 (7. del), 12. 7. 2017 od 18:04:58 do 18:52:59 (8. del) in 13. 7. 2017 od 18:07:03 do 18:55:48 (9. del).

Agencija je izdajatelja s pozivom št. 06121-31/2017/4 z dne 25. 7. 2017 podrobneje seznanila s svojimi ugotovitvami, iz katerih izhaja, da programska vsebina Bela sužnja ni primerna za otroke do 12. leta starosti ter da je izdajatelj predvajal zadevno programsko vsebino v nasprotju z določbami sedmega odstavka v povezavi z osmim odstavkom 14. člena ZAvMS, saj pred začetkom predvajanja nadaljevanke ni objavil akustičnega in vizualnega opozorila o neprimernosti programske vsebine za otroke do 12. leta, med predvajanjem pa ta ni bila ves čas (oz. sploh ni bila) označena z vizualnim simbolom, ki označuje neprimernost programske vsebine za otroke do 12. leta, ter da je izdajatelj predvajal programsko vsebino Bela sužnja v nasprotju z določbami četrtega odstavka v zvezi z drugim odstavkom 14. člena ZAvMS, saj predvajanja zadevne programske vsebine, ki utegne škodovati telesnemu, duševnemu ali moralnemu razvoju otrok do 12. leta starosti, ni omejil s primerno izbranim časom predvajanja, saj bi jo moral začeti predvajati šele po 20. uri.

Agencija je namreč z analizo posnetkov zadevne programske vsebine ugotovila, da ta vsebuje občasne, zmerno dolge, zmerno intenzivne in nazornejše prikaze potencialno škodljivih elementov, kar pomeni prizore občasnega trpljenja, hudo nasilje brez nazornega prikazovanja podrobnosti, redko nazorno prikazovanje poškodb in krvi, z zgodovinskim kontekstom upravičene občasne ali zmerno dolge prizore diskriminacije z občasnimi elementi hujšega nasilja, pri čemer diskriminacija ni nedvoumno negativno ovrednotena, ter diskretne prizore spolnosti brez podrobnosti. Vse zapisano v tem odstavku predstavlja v skladu s 7. členom splošnega akta elemente, zaradi katerih zadevna programska vsebina utegne škodovati razvoju otrok do 12. leta in je zato neprimerna za to starostno skupino.

(2)

Izdajatelj je agenciji poslal odgovor št. 06121-31/2017/5 z dne 2. 8. 2017, v katerem se opredeljuje do njenih ugotovitev. Izdajatelj med drugim navaja, da je nadaljevanka zasnovana realistično, kar pomeni, da kljub temu, da gre za fikcijo, ne potvarja dejstev, posledica tega pa so tudi realistično prikazani posamični prizori. Izdajatelj je pred predvajanjem nadaljevanke preveril tudi elemente označevanja ter primernost programskih vsebin za posamezne starostne skupine, pri čemer so pri nadaljevanki opazili, da gre za mejne primere, kjer iz vsebine in celotnega konteksta ni bilo povsem jasno, ali spadajo v kategorijo vsebin, ki so primerne ali neprimerne za otroke in mladostnike do 12. leta starosti. Izdajatelj meni, da zgodovinski kontekst, v katerega je nadaljevanka postavljena, in splošno-izobraževalna nota nadaljevanke upravičujeta realističen prikaz posameznih prizorov, ki da jih v nadaljevanki ni veliko oziroma so večinoma diskretno prikazati ter obrazloženi s širšim ozadjem zgodbe in dialogi, ki prizore pojasnjuje ter omogočajo njihovo pravilno interpretacijo. Kljub temu, da je družbeno in kulturno okolje v Sloveniji drugačno od okolja, je izdajatelj pri umeščanju programske vsebine ocenil, da obstaja v Sloveniji široka družbena masa, ki vsebino pravilno razume in jo zna kritično interpretirati, zaradi česar se je tudi odločil nadaljevanko opremiti s priporočilom za ogled z vodstvom staršev. Ta ocena je temeljila tudi na sugestiji prodajalca in izkušnjah iz drugih držav, kjer naj bi nadaljevanko predvajali večinoma v času med 17. in 19. uro in tudi med 20. in 21. uro. Izdajatelj na vaja še, da pomisleke agencije razume, vendar meni, da je posamezne prizore glede na kontekst in prikaz možno uvrstiti v kategorijo programskih vsebin, primernih za otroke in mladostnike do 12. leta starosti v spremstvu staršev. Izdajatelj navaja še, da je ob pregledovanju naletel na prizore prikaza življenja sužnjev, zaradi česar so imeli pomisleke, vendar so se zato, ker gre za prikazovanje nasilja nad sužnji, ki je zgodovinsko dejstvo in o katerem se otroci učijo v šolah, odločili, da bodo ponovitev uvrstili v program. Umik nadaljevanke v kasnejši čas bi po navedbah izdajatelja močno posegel v programsko shemo, saj ob 18. uri težko umešča kaj drugega kot družinske in zgodovinske nadaljevanke. Izdajatelj navaja še, da prizorov, ki so bili v prvih delih, v kasnejših delih, ni več, saj je nadaljevanka zasnovana tako, da je zgolj na začetku zgodbe poskusila ustvariti ozračje ter prikazati ozadje za razumevanje širšega konteksta ter da je dejstvo, da je v Južni Ameriki prikazovanje posledic nasilja družbeno bolj sprejemljivo kot prikaz golega telesa, česar so se producenti nadaljevanke držali. Izdajatelj svoj odgovor zaključuje z navedbo, da je včasih zares težko presoditi, kje so meje med izobraževanjem s prikazovanjem zgodovinskih dejstev, pa čeprav krutih in navajanjem k nasilju.

(3)

Agencija je izdajateljev odgovor skrbno preučila in v zvezi z zgornjimi navedbami ugotavlja, da izdajatelj pri umeščanju nadaljevanke v svoj program ni bil povsem prepričan, ali je zadevna programska vsebina primerna za otroke in mladoletnike do 12. leta starosti, torej se je zavedal potencialne škodljivosti posameznih prizorov za to starostno skupino. Agencija ugotavlja, da izdajatelj v izjasnitvi ne oporeka ugotovitvam agencije glede konkretnih prizorov, ki jih je kot škodljive izpostavila v pozivu k izjasnitvi, temveč podaja zgolj splošne oziroma pavšalne navedbe glede celotne nadaljevanke. Izdajatelj namreč meni, da je posamezne prizore možno uvrstiti v kategorijo programskih vsebin, ki so primerne za otroke in mladoletnike do 12. leta starosti, a je to mnenje brez konkretnjših navedb, kateri so ti posamezni prizori in zakaj.

Izdajatelj pojasnjuje razloge za realistično prikazane posamezne prizore, pri čemer agencija poudarja, da je dolžnost izdajatelja, da pri takšnih programskih vsebinah oceni nazornost in škodljivost tovrstnih prizorov v skladu z veljavno zakonodajo ter celotno programsko vsebino temu primerno tudi umesti v svoj program. Agencija ob tem poudarja, da izobraževalna nota nadaljevanke ne more predstavljati bistvene olajševalne okoliščine za nižji nivo zaščite otrok in mladoletnikov. Zgodovinski kontekst, kot že pojasnjeno v pozivu k izjasnitvi, in splošno-izobraževalna nota, namreč lahko vplivata na manj strogo kategorizacijo pri npr. prisotnosti prizorov diskriminacije, ne morejo pa bistveno vplivati na manj strogo kategorizacijo daljših, intenzivnejših ali nazornejših prizorov nasilja ali trpljenja ljudi, ki so prisotni v zadevni nadaljevanke. Prizori nasilja ali trpljenja imajo lahko namreč enak učinek na gledalca ne glede na to, ali se dogajajo v zgodovinskem kontekstu ali ne, saj je pri presoji vpliva teh dveh elementov na gledalca pomembna predvsem stopnja poudarjenosti in nazornost prikazanega nasilja in trpljenja ljudi. Poleg tega zadevna programska vsebina zaradi same tematike in načina, kako je ta prikazana (pogosta glasba, ki vzpodbuja občutke napetosti ali tesnobe, večkratni prikazi trpljenja in strahu, večkratni prikazi poškodb ...), kot celota pri gledalcih vzbuja občutke nelagodja ali tesnobe, čeprav ne vsebuje pogostih izrazitih prizorov, ki bi bili neprimerni za mlajše otroke. Agencija ob tem meni, da za neizkrivljen prikaz zgodovinskih dejstev in z njimi povezanih nasilnih dejanj, močan čustveni učinek pri starejših gledalcih in izobraževalnega učinka na splošno, ni nujno potrebna vključitev nazornih prizorov nasilja, če pa že, morajo biti takšne vsebine predvajane ob primerni uri in z ustreznim opozorilom. Agencija kot primer programske vsebine, ki v zgodovinskem kontekstu prikazuje izredno hudo nasilje z močnim učinkom na podučenega gledalca, a brez nazornih prizorov, ki bi vzbujali močne občutke nelagodja pri mlajših otrocih, navaja avstralsko nadaljevanko Tam, kjer bom doma (*A place to call home*), ki jo predvaja izdajatelj v svojem programu. V njej je posilstvo judovske interniranke s strani gestapovskih agentov večkrat zgolj nakazano oziroma prikazano na diskreten način. S tem mlajši otroci brez pojasnila starejših oseb prizora ne morejo razumeti v celoti (razumejo, da gre za neprijetno situacijo, ne zavedajo pa se celotne teže prikazanega dejanja) in zato takšen prizor niti ne more imeti znatnega učinka na njih. Ostalim gledalcem, ki sta jim kontekst in zgodovinska dejstva – tudi zaradi nadaljevanke in dialogov v njej – razumljiva, je na drugi strani povsem jasno, da gre za hudo zlorabo in spolno nasilje, ki imata lahko na takšne, starejše in boljše podučene gledalce izredno močen učinek tudi brez nazornejših prizorov samega spolnega nasilja.

Izdajatelj v izjasnitvi izpostavi različna kulturna okolja, ki vplivajo na dojemanje prikazovanja bodisi nasilja bodisi golote. Agencija pojasnjuje, da so pravila glede razvrščanja programskih vsebin glede na primernost za posamezne starostne kategorije po državah zelo različna in da je ne glede na to, ob

kateri uri se nadaljevanka Bela sužnja predvaja v drugih državah, potrebno vsebino, ki se predvaja v slovenskih televizijskih programih, presojati skozi slovensko zakonodajo. Agencija ne oporeka navedbi izdajatelja, da je včasih težko presoditi, ali programska vsebina škodljivo vpliva na otroke do 12. leta starosti. Meni pa, da so prizori, ki jih je opisala v pozivu, glede na veljavno zakonodajo brez dvoma neprimerni za otroke do 12. leta starosti. Pri tovrstni presoji si lahko izdajatelj pomaga z orodjem Gledoskop, sistemom za razvrščanje in označevanje otrokom in mladoletnikom potencialno škodljivih in resno škodljivih avdiovizualnih vsebin, k čigar uporabi je izdajatelj prostovoljno pristopil 19. 4. 2017. Agencija je tiste dele nadaljevanke Bela sužnja, katerih prizore je podrobneje opisala v pozivu k izjasnitvi, klasificirala tudi s pomočjo omenjenega orodja. Iz klasifikacije, ki jo za nadaljevanko Bela sužnja predlaga Gledoskop, prav tako izhaja, da programska vsebina ni primerna za otroke do 12. leta starosti. Sistem Gledoskop za celotno nadaljevanko priporoča omejitve za starostno skupino otrok do 12. leta, ne glede na to, ali so posamezni deli nadaljevanke primerni za vse starostne skupine. Dolžnost izdajatelja je, da z ustrezno izbranim časom predvajanja in opozorilom omeji dostop mlajšim otrokom vsaj do tistih delov nadaljevanke, ki vsebujejo prizore, ki niso primerni za otroke do 12. leta starosti.

(4)

Agencija v zvezi z vsemi navedbami izdajatelja, do katerih se je opredelila v obrazložitvi te odločbe, ugotavlja, da ne vplivajo na končno ugotovitev in odločitev agencije. Kot že pojasnjeno, nivo zaščite zadevne programske vsebine v drugih državah ne vpliva na nivo zaščite, ki ga določa slovenska zakonodaja, zgodovinski kontekst in splošno-izobraževalna nota ne vplivata bistveno na nižanje nivoja zaščite, sama prisotnost ali odsotnost potencialno škodljivih prizorov za otroke do 12. leta starosti v preostalih delih nadaljevanke pa kot pojasnjeno, vplivata le na to, katere (posamezne) dele nadaljevanke je potrebno ustrezno označiti in predvajati ob ustreznem času.

Agencija na podlagi vsega zapisanega v obrazložitvi te odločbe torej ugotavlja, da je izdajatelj analizirane dele programske vsebine z naslovom Bela sužnja predvajal v nasprotju z določbami sedmega odstavka v povezavi z osmim odstavkom 14. člena ZAvMS, saj pred začetkom predvajanja zadevne programske vsebine ni objavil akustičnega in vizualnega opozorila o neprimernosti programske vsebine za otroke do 12. leta, med predvajanjem zadevne programske vsebine pa ta ni bila ves čas (oz. sploh ni bila) označena z vizualnim simbolom, ki označuje neprimernost programske vsebine za otroke do 12. leta, in da je isto nadaljevanko predvajal v nasprotju z določbami četrtega odstavka v zvezi z drugim odstavkom 14. člena ZAvMS, saj predvajanja zadevne programske vsebine, ki utegne škodovati telesnemu, duševnemu ali moralnemu razvoju otrok do 12. leta starosti, ni omejil s primerno izbranim časom predvajanja, saj bi jo moral začeti predvajati šele po 20. uri, zato je agencija odločila kot izhaja iz izreka te odločbe.

Agencija ima na podlagi drugega odstavka 39. člena ZavMS pravico in dolžnost, da odredi ukrepe za odpravo nepravilnosti in pomanjkljivosti na način in v roku, ki ga sama določi. Agencija je pri odločitvi za določitev roka za odpravo nepravilnosti in pomanjkljivosti upoštevala težo ugotovljene nepravilnosti, izdajateljeve navedbe v izjasnitvi in zahtevnost odprave ugotovljenih nepravilnosti.

Obveznost obveščanja agencije o sprejetih ukrepih za odpravo nepravilnosti iz druge točke te odločbe izhaja iz petega odstavka 29. člena ZIN in je s tem tudi utemeljena.

Agencija je v postopku ugotovila, da stroški postopka niso nastali niti jih ni uveljavljala stranka sama, zato je agencija na podlagi petega odstavka 213. člena ZUP odločila tako, kot izhaja iz 2. točke izreka te odločbe.

V skladu s tretjim odstavkom 191. člena Zakona o elektronskih komunikacijah (Uradni list RS, št. 109/2012 in 110/2013, v nadaljnjem besedilu; ZEKom-1) sta odločba ali drug posamičen akt agencije v upravnem postopku dokončna, razen če ZEKom-1 ne določa drugače. Zaradi navedenega pritožba zoper to odločbo ni možna, dovoljeno pa je sprožiti upravni spor.

Pouk o pravnem sredstvu:

Zoper to odločbo je v skladu s 192. členom ZEKom-1 mogoče sprožiti upravni spor v roku 30 dni od njene vročitve. Upravni spor se sproži s tožbo, ki se vložijo pri Upravnem sodišču Republike Slovenije, Fajfarjeva 33, 1000 Ljubljana.

Odgovorna oseba:

Igor Žabjek

Pooblaščenca oseba agencije

Vročiti: RTV SLOVENIJA, Kolodvorska 2, 1000 Ljubljana – vročitev po ZUP